

2. Неборак В. Введення у Бу-Ба-Бу: хронопис кінця тисячоліття. Серія «Вибрана українська есеїстика». Львів: ЛА «Піраміда», 2003. 216 с.
3. Шевченко Т. Есеїстика українських письменників як феномен літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст.: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 584 с.

*Марія Угрин,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література),
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник – кандидат філологічних наук,
доцент **Тетяна Скуратко***

ТВОРЧИСТЬ ДАРІЇ ВІКОНСЬКОЇ НА СТОРІНКАХ СУЧАСНОЇ ПРЕСИ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

Дарія Віконська (Іванна-Кароліна (Ліна) Маєр-Федорович-Малицька) – самотня постать українського літературознавчого та культурологічного процесу в Галичині міжвоєнного двадцятиліття, займалася проблемами європеїзації української культури. Зазначимо, що вона у тогочасних письменницьких колах вирізнялася високою ерудованістю, була літературознавцем, мистецтвознавцем, культурологом.

Новаторством прози Дарії Віконської є майстерне поєднання ознак модернізованої прози та інтермедіальний аспект, що дало можливість письменниці представити оновлений есеїстичний твір, створити власний світ «поезії в прозі» з використанням елементів інших (суміжних) видів мистецтв.

Дарія Віконська звертається до таких жанрових форм, як етюд, замальовка, акварель, полонез, вальс. У творах письменниці простежуємо підсилення розповідної форми викладу інтермедіальними вкрапленнями та паралелями, що призводить до жанрової дифузії, увиразнює, концептуалізує естетику і поетику її творів («Райська яблінка», «За державну бронзу», «Жінка в чорному. Джеймс Джойс. Тайна його мистецького обличчя» тощо). Саме міжвидова дифузія, на наш погляд, є найяскравішою ознакою творчості Дарії Віконської. Її прозапис вражає своєю описовістю та музичністю.

І. Набитович, окреслюючи значення Дарії Віконської для українського літературознавчого та культурологічного процесу в Галичині міжвоєнного двадцятиліття, наголошує на тому, що її студії «є свідченнями поступового переходу українських досліджень мистецтва від пошуку в одномірних площинах вивчення творчості тих чи інших митців чи їхніх окремих творів до багатомірних просторів компаративістичних студій» [7, с. 1–2].

Н. Мацибок-Стародуб, аналізуючи своєрідність творчого доробку письменниці, зупиняється саме на її прозаписмі: «Прозова спадщина Дарії Віконської – явище високомистецьке, саме тому його дослідженню варто приділити належну фахову увагу. Більшість творів письменниці не тільки конденсують у собі ті риси й ознаки, що здавна притаманні українцям, а й несуть відбиток чужоземних культур, ментальності й традицій, із якими поталанило познайомитися авторці під час навчання та в процесі подорожей Західною Європою» [5, с. 34].

Дарія Віконська зосереджувала увагу на проблемах літературознавства, релігієзнавства, мистецтвознавства і заявила про себе як про «високоерудованого, глибоко інтелектуального критика» [2, с. 7].

Сьогодні виникає необхідність наукового осмислення творчості Дарії Віконської, існує потреба її комплексного аналізу, вивчення природи прози письменниці, простеження стильових доміант, а також окреслення ролі та місця авторки в українській літературі 20–30 років ХХ століття, простежені за відображенням творчого феномену письменниці на сторінках сучасної преси Тернопільщини. Це і зумовило актуальність нашого дослідження.

Нашою метою є аналіз висвітлення на сторінках преси Тернопільщини життя і творчості Дарії Віконської у контексті розвитку української літератури 20–30-х років ХХ століття; спробі створити цілісний літературний портрет видатної української письменниці, літературного критика, перекладачки, літературо- і мистецтвознавиці Галичини міжвоєнного періоду.

Нами було простежено, що на сторінках сучасної преси Тернопільщини («Вільне життя», «Збруч», «20 хвилин») часто з'являються публікації про творчий феномен Дарії Віконської. Цікавою, на наш погляд, є публікація Марти Госовської «Жінка, що жила без шкіри» («Збруч», 30 вересня 2014 р.) [3], у якій вона робить короткий, але надзвичайно влучний, на нашу думку, огляд життя та творчості Дарії Віконської, зосереджуючи свою увагу на ерудиції Ліни Малицької (навчання у закритих пансіонах Англії та Франції), виводить джерела її творчого становлення, дає аналіз окремих творів. Марта Госовська назвала Дарію Віконську «винятковим екземпляром романтичної довоєнної епохи» [3]. Погоджуємося із цими словами, адже письменниця жила і творила за законами власного світобачення, світосприйняття, ламала усі стереотипи і витворила свій неповторний стиль, де майстерно поєдналися ознаки модернізованої прози та інтермедіальний аспект (Ліна Малицька виявляла зацікавлення до малярства, музичного мистецтва, сама музикувала, захоплювалася музикою Ф. Шопена), що і зумовило специфіку жанрової природи творів Д. Віконської, які перебувають на межі різних видів мистецтв.

В Мороз у публікації «Дарія зі Шляхтинців: любов і трагедія Віконської» («20 хвилин», 27 грудня 2015 р.) [6] знайомить читачів із самотньою постаттю Д. Віконської, зосереджуючи свою увагу на біографічних фактах (рід Федоровичів; навчання у кращих закладах Німеччини, Англії, Франції, Італії; життя у родинному маєтку у с. Вікно на Тернопільщині; кохання до свого вчителя Миколи Малицького; біль втрати коханого; трагічна смерть).

Отже, Дарія Віконська була однією із найяскравіших представниць українського мистецько-літературного простору міжвоєнного двадцятиліття ХХ століття, що послідовно займалися проблемами європеїзації української культури. Вважаємо, що значним успіхом у відкритті постаті Дарії Віконської є видання її окремих творів («Культура праці», «Апология душі», «За відродження людини», «Степ», «Психіка ресентменту», «Європа й ми» та ін.), організація виставки її творів у музеї Федоровичів у с. Вікно Чортківського району Тернопільської області, поширення інформації про життя і творчість Ліни Малицької у сучасних ЗМІ, адже надзвичайно важливо повертати забуті імена для майбутніх поколінь.

Список використаної літератури

1. Бабій П. Віконська Дарія. Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль, 2004. Т. 1. С. 279.

2. Віконська Д. *Ars Longa...* Літературознавство. Мистецтвознавство. Культурологія. Львів: Піраміда, 2015. 352 с.
3. Госовська М. Жінка, що жила без шкіри. *Збруч*, 30 вересня 2014 р.
4. Габор В. Аристократка духу: Дарія Віконська. *Дарія Віконська. Жінка в чорному: Етюди, поезії в прозі, нариси, діалоги*; Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя. Львів: ЛА «Піраміда», 2013. С. 7–16.
5. Мацибок-Стародуб Н. Художня модель світу в західноукраїнській жіночій прозі міжвоєнного двадцятиліття (Ірина Вільде, Ольга-Олександра Дучимінська, Дарія Віконська): дис. ... канд. філол. наук; Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2015. 187 с.
6. Мороз В. Дарія зі Шляхтинців: любов і трагедія Віконської. *20 хвилин*, 27 грудня 2015 р.
7. Набитович І. Дарія Віконська – лицар українського II Rinascimento. *Віконська Дарія. За силу й перемогу*. Ч. 1: За державну бронзу. Львів: Піраміда, 2016. С. 7–31.